

סרן אמיר עודד ז"ל

"אין 'מה אם' הולכים עד הסוף! אין בעיות, זה ילך, הכל יהיה בסדר!" — משיב סרן עודד אמיר לשאלותיהם האחרונות של חבריו למיבצע, בטרם צאתם למשימה המבוצעת בשלמות, "עד הסוף", ואשר ממנה אין הוא חוזר.

*

זה אחד-עשר ימים למלחמה שסרן עודד אמיר מרותק לבסיס השייטת, משהוא מתרוצץ בו כנמר בסוגרו ורוטן: "ראו, ראו את השריון. שם אפשר לעשות משהו, להוכיח. כאן — רובצים באפס מעשה, ורק שומעים תרשות". אותו יום הוא משוחח טלפונית עם משפחתו אשר בקיבוץ "גשר הניו", ופוטר, כדרכו, את הוריו הדואגים ב"הכל יהיה בסדר". למחרת, עם ליל, הוא יוצא למשימתו.

היה זה בליל יום שלישי, ה' דחיה"מ טוכות, ה'16 באוקטובר. ארבעה צוללנים מיוחדת הקומנדו הימי יוצאים לעבר גמל "פורט סעיד" אשר לחוף הים-התיכון. המשימה — פגיעה בכלי-שייט מלחמתיים של האויב העוגנים בתוככי הגמל, שנודע כמוגן ביותר. בהגיעם מגד למבואות הגמל מתפצל הכוח לשני צוותים: באחד — זוג צוללנים מאנשי הקומנדו, ובשני — מפקד הצוות עודד וחברו רס"ל עלי קמחי. בהתאם לתוכנית הקבועה מראש משחזרים הארבעה, מתוך הזיכרון, את גתיבו ויעדיו של כל צוות, ונפרדים כשכל זוג צוללן לבדו במים האפלים לעבר יעדו שלו.

הקשר עם מיפקדת המיבצע פוסק. מכאן ואילך — אין איש יודע דבר על דרכם של עודד ועלי, ואף לא על הקורות אותם באותו

מקבלי אות הגבורה

ספינת-המשמר קרבה ועוברת לא הרחק מהם. אור זרקורה התזק, חודר למעמקי המים ומחליק על דופני הספינות, אילך ואילך. מנוע סירת-המשמר מטרטר. פצצת-העומק המוטלת במרחב הפתוח של המעגן, מגעישה את רובדי המים השקטים בנחשולים תת-מימיים אדירים. השניים צוללים אל מתחת לספינה, נאתנים בזיה ומחכים. משמתרחקת סירת-המשמר הם ממשיכים לנוע במעמקים עד שהם מגיעים לטרפדת. הם מצמידים אל דפנותיה שבמים מוקשי-עלוקה וממשיכים לחתור הלאה. על גופם נותרו עוד מוקשי-עלוקה התייבים למלא ייעודם, ומשהם מגיעים לנחת-טנקים הם מצמידים אל קרקעיתה את שאר המוקשים.

כשעתיים ומחצה עברו מאז נפרדו הארבעה לשני צוותים ויצאו ליעדם. הצוות השני כבר חזר לבסיסו, אל כלי-השייט שהביא את הארבעה למקום. כלי-השייט מחכה עתה באפלה לצוות עודד-עלי. הדקות חולפות ומחוגי הורחן של השעון סובבים הלאה. עוד מעט ותימוג העלטה המכסה עליהם ואור השחר יפציע על הים. הנמצאים בכלי-השייט כבר דואגים ומתקשרים למיפקדת השייטת. התשובה ידועה: אין משאירים לוחמים בשטח האויב. מפקד כלי-השייט מתניע את המדחף, ועל אף הסכנה שבהתגלותו לאויב הוא מתקדם בחשאי לעבר מבואות הנמל. עיני הצוות אשר בכלי-השייט בולשות ברובדי המים ובוהנות את רצי הגלים שמשביב. הצוללנים מחליקים בדממה למעמקים ומתפשים סביב-סביב, אך אין הם מוצאים סימן או אות לעודד ולעלי.

פאתי המזרח מחזירים. עוד מעט ומוקשי-העלוקה יתפוצצו באחת. משמר הנמל מבחין בכלי-השייט החשוד ומנחית עליו אש מרוכזת. כלי-השייט חומק בזיגוגים למרחבי הים והטילים המשתלחים לעברו אינם פוגעים בו. המנוע מגביר מהירותו עד שכלי-השייט חומק מטוות העין של משמר-הנמל.

אנשי הקומנדו צופים בשעוניהם: המחוגים קרבים ל"שעת.

לילה. רק תוצאות פעולתם הנודעת לאחרי-מכן היא העדות האחת על הביצוע המושלם של המשימה שבוצעה "עד הסוף".

הנמל מואפל כולו. גם שביב-אור אחד אינו בוקע כדי להגחות נתיב או כיוון. משהם קרבים אל שובר-הגלים הם עולים וצפים ממעמקים ומציעים מעל משטח המים. לכל אורכו של שובר-הגלים החיצון הם מבחינים בצלליותיהם של עשרות חיילים מזויינים העומרים על המשמר. מפעם לפעם מחליקה לרוחבו של מבוא הנמל צלליתה של סירת-המשמר המטרטרת במנועה, משהיא סורקת גם סביב לספינות המלחמה העוגנות במעגן המיוחד ואנשיה מקשיבים היטב לכל רחש חשוד. מעל שובר-הגלים ומסירת-המשמר עצמה, מוטלות מפעם לפעם פצצות-עומק למעמקי הנמל — פצצות אשר כוח ההרס שלהן במים עולה לאין שיעור על כוח ההרס של הפצצות הרגילות שעל פני היבשה.

עודד ועלי חודרים לפנים הנמל והותרים כדגים במצולות לעבר המעגן של ספינות-המלחמה. משהם מגיעים למקום הם סוקרים במעמקים את תחתיות כלי-השייט דפנותיהם, כדי לאתר את הראויים לטיבוע. עתה, משהם מנוחקים מכל קשר ואין איש אשר ינחה אותם בפועלם, הם המפקדים על מיבצעים והקובעים את משימתם במקום. מעתה, עודד הוא הרמטכ"ל ועלי חברו — סגנו, וכל החלטה שעליהם לקבל, היא מעתה על אחריהם הם.

עלטת-מעמקים ודממה אופפת את שניהם. הם נעים ומחליקים לאורך דופני הספינות עד שהם מגיעים לספינת-טילים מדגם "אוסה". הם פורקים בזירות את מוקשי-העלוקה שעל גופם ומצמידים אחד אל דופן הספינה אשר במים, באותו מקום אשר בהתפוצצו יגרום לטיבוע הסטי"ל. משהם מוצאים כי המוקש דבוק למקומו כהלכה ומנגנון העיתוי להתפוצצותו פועל כתיקונו, הם פונים לעבר האחר של הסטי"ל ומצמידים לדופן הספינה עוד מוקש-עלוקה, להשלמת פעולתו של הראשון.

במיפקדת החיל רושמים ליד שמותיהם של עודד ועלי: "נעדר".

*

עודד נולד בקיבוץ "גשר הזיור" בשנת 1950. משסיים לימודיו בביה"ס האיזורי "גשר הזיור", עמד בבחינות בגרות היצוניות והתגייס לצה"ל. שאיפתו היתה להתקבל ליחידה המובחרת ביותר, אולם כיוון שלא עמד בכל הדרישות התקבל ל"קומנדו הימי". משסיים קורס-קצינים שירת שנתיים בצבא-הקבע כסגן, ובדצמבר 1973 עמד להשתחרר, אך פעמיים האריך שירותו בצבא-הקבע. כחודש לפני מלחמת יום-הכיפורים הוא כותב לידידו: "שחרור צפוי — יוני 1974". בכל תקופת שירותו לא סירב לקבל על עצמו תפקידים ומשימות מסוכנות — מתוך רצון להתמודד עם עצמו. בשירותו הצבאי כמדרג העריכוהו חניכיו ואהבוהו, סמכו עליו ובטחו בו, והוא עצמו ראה בהדרכתו ייעוד, כפי שכתב באחד ממכתביו: "זו הרגשה טובה לפקד על אנשים ויחד עם זאת לחנכם ולעשותם לחיילים טובים ובני-אדם למופת — האתגר של תפקידי כפי שהגדרתיו לעצמי".

לא אחת, תוד שהיה מתלוצץ עם רעיו, היה עודד אומר בחיך: "צה"ל הוא הטוב שבצבאות העולם, השייטת היא היחידה הטובה ביותר בצה"ל, ואני, שהנני מפקד ביחידה הנבחרת בשייטת, הנני החייל הטוב ביותר בעולם". הוא היה צוללן מושבע ונודע באהבתו העזה לים. משהיה רואה ביום סגריר את הים הנועף וגליו הסוערים, היה יוצא להתמודד בנחשולי הגלים הגדולים, ויכול להם, עד להתמו-דדו האחרונה, משצלל למעמקי הים ולא חזר עוד.

האפט"; מוקשי-העלוקה מתפוצצים בשעה זו במימי המעגן של נמל "פורט סעיד". כלי-השייט מגביר יותר את מהירותו עד שקו האופק של "פורט סעיד" שוקע במימי הים הכחול המואר כבר בקרני-השמש הראשונות.

במיפקדת השייטת רבה הדאגה. מישאו מנסה להרגיע: "הוא ייצא מזה. הוא כבר יצא בשלום מעשרה מיבצעים דומים, מסוכנים לא פחות ממיבצע זה, בכללם גם 'מיבצע ביירות'". שתיקה. חבר אחר מהרהר בקול: "כשעודד אומר 'יהיה בסדר', אפשר לסמוך, יהיה בסדר". ברם, במיפקדת השייטת מחליטים לצאת להיפוישם.

בלילה יוצא כלי-שייט אחר לעבר "פורט סעיד". אנשי הקומנדו צוללים וחודרים בשנית ל"לוע האריה" עצמו, אשר לאחר טיבוען של חמש ספינות-מלחמה הגביר שבעתיים את טבעת ההגנה על הנמל ומבואותיו. הצוללנים חודרים פנימה, לפני הנמל, סורקים ביסודיות את משטחי המעגנים, מעמיקים וצוללים עד לקרקעית הנמל, ובטרם שתר הם חוזרים לבסיסם כלעומת שבאו. כל סימן, איוה-שהוא, מן השניים לא נתגלה. לא גופות, לא חלקי-לבוש, לא שבר של מכשיר-צלילה — מאומה. רק מידע אחד בידם: המישה כלי-שייט מלחמתיים טבועים כגרוטאות במימי הנמל, מהם — הסטי"ל מדגם "אוסה", הטרפדת ונחתת הטנקים, אשר לילה קודם-לכן הצמידו עודד ועלי אל דפנותיהן את מוקשי-העלוקה.

במיפקדת השייטת עוד מקווים: אולי נישבו עודד ועלי והמה ככלא המצר? ברם, משמתקבלת רשימת השבויים, נפקדים שמותיהם של עודד ועלי.

חודשים אחדים לאחר-מכן, משרגעה החנית וקוני "ההפרדה" חתייצבו, פונה אחותו של עלי במכתב אישי לרעיית נשיא מצרים, בבקשה להתעניין בגורלם של אחיה עלי וחברו עודד. התשובה המת-קבלת מרעיית הנשיא סאדאת מאשרת אשר הית ידוע עוד קודם-לכן: אין סימן ואין אות לשני אנשי הקומנדו הימי הישראלי.